



# ПРОГРАМА

## ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА ДЕЦА И УЧЕНИЦИ ОТ УЯЗВИМИ ГРУПИ

### УЧЕБНА 2023-2024 ГОДИНА

#### УВОД

Образованието у нас и в световен мащаб днес е изправено пред предизвикателствата едновременно на индивидуализма и на глобализма, което поставя на дневен ред идеята за действащо приемане на различните гледни точки, изграждането на мостове и позитивни връзки с възможните точки на различие и начините за тяхното преодоляване; за толерантност към другите

Всичко това води до необходимостта от приобщаване на различните, на уязвимите, на изключените от обществото. Точно образованието е механизмът, чрез който те ефективно могат да бъдат включени, така че да намерят работа, да преодолеят икономическите бариери, които създават бедността и нищетата, да преодолеят културните различия и конфликти и да станат равноправни участници в обществото.

По отношение на приобщаването изводите, които идват от образователната практика, говорят за това, че то започва с признаването на различията между децата и учениците. Учителят е този, който трябва много добре да познава всички възможни различия, с които ще се сблъска в своята практика, за да може да ги управлява по възможно най-безболезнения и безконфликтен начин, когато работи с децата или учениците, техните родители, обществото

**Настоящата програма цели да начертае целите и задачите на работа с деца и ученици от ПГЧЕ „Васил Левски“ и урежда взаимоотношенията между институциите, във връзка с предоставянето на приобщаващо образование. Всяко дете има право на достъп до образование независимо от етническия му произход, наличието на увреждане или икономическото положение**

на семейството му и това право е залегнало в Конвенцията на ООН за правата на детето. Процесът на приобщаване се състои в търсене на ресурсите на всяко дете за активното му участие в училищната общност.

**Програмата е изготвена в съответствие с действащите стратегически и оперативни национални документи на централните ведомства, в изпълнение на държавната политика за предоставяне на равни възможности на всички българските граждани и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи:**

- **Закон за предучилищното и училищно образование**
- **Наредба за приобщаващото образование**
- Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства
- Конвенция за борба срещу дискриминацията в областта на образованието Общинска програма за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства в община Бургас

**Програмата** включва реда и начините за оказване на обща и допълнителна подкрепа на всички деца и ученици, които имат необходимост от такива, в ПГЧЕ „Васил Левски“ съобразно техните лични интереси, потребности и нужди.

Уязвими групи в ПГЧЕ „Васил Левски“ са деца и ученици, диагностицирани със специални образователни потребности, и деца от различни етнически групи и др. с други идентифицирани нужди. Учениците, за които може да се поиска оценка на способностите, са от следните уязвими групи:

- **деца със специални образователни потребности – в началото на учебната година;**
- **деца с хронични заболявания;**
- **деца в риск**

**Допълнителната подкрепа включва:**

- **работа с дете или ученик по конкретен случай;**
- **специализирани средства;**
- **ресурсно подпомагане**

## **1. ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ**

**ПГЧЕ „Васил Левски“ осигурява подкрепа за личностно развитие на децата и учениците съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги по Чл. 174. от ЗПУО.**

**На децата и учениците от ПГЧЕ „Васил Левски“ освен образование се предоставя подкрепа за личностно развитие, която осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им – Чл. 176. (1) от ЗПУО. Подкрепата за личностно развитие се прилага в съответствие с индивидуалните образователни потребности**

на всяко дете и на всеки ученик. За реализиране на общата и допълнителната подкрепа работят психолог или педагогически съветник, логопед, социален работник и ресурсни учители.

**Подкрепата за личностно развитие е обща и допълнителна.** Те се осигуряват там, където са детето и ученикът – в училищата и в центровете за подкрепа за личностно развитие – **Чл. 177. (1) от ЗПУО.**

### 1.1. Обща подкрепа

За организиране на подкрепата на личностното развитие в ПГЧЕ „Васил Левски“ се избира **координатор**, който изпълнява функциите си съобразно Наредбата за приобщаващото образование. Координаторът има следните функции:

- Да разпознава потребността от предоставянето на обща и/или допълнителна подкрепа за личностно развитие на ученика въз основа на наблюденията и анализите класните ръководители и на учителите, които преподават на ученика, въз основа на документите на децата и учениците, включително от изследвания и консултации при наличие на такива, и въз основа на събраните данни за развитието на децата и учениците, и/или по инициатива на родителя/представителя на детето/лицето, което полага грижи за детето;
- Да предлага на директора да утвърди съставите на екипите за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в случай на потребност от предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие;
- Да координира извършването на оценката на индивидуалните потребности на децата и учениците със специални образователни потребности, в риск, с изявени дарби и с хронични заболявания от екипите за подкрепа за личностно развитие;
- Да предлага на директора да утвърди списък на децата и учениците, на които ще се предоставя допълнителна подкрепа за личностно развитие въз основа на извършената оценка на индивидуалните им потребности от екипите за подкрепа за личностно развитие;
- Да координира предоставянето на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците съвместно с педагогическите специалисти в детската градина или училището;
- Да предлага на директора в случай на необходимост да осигури допълнителни специалисти като организира и координира осигуряването им в зависимост от индивидуалните потребности на детето или ученика от регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование, Държавния логопедичен център, център за подкрепа на личностното развитие, включително център за специална образователна подкрепа, специално училище за обучение и подкрепа на ученици със сензорни увреждания и/или от доставчици на социални услуги в общността, получили лиценз за предоставяне на социални услуги за деца по реда на Закона за закрила на детето;
- Да координира работата с родителя/представителя на детето/лицето, което полага грижи за детето, включително по отношение включването му в работата на екипа за подкрепа за личностно развитие на детето или ученика;
- Да координира работата и взаимодействието на всички екипи за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в детската градина или училището;
- Да съхранява документите на всяко дете или ученик, за което е формиран и работи екип за подкрепа за личностно развитие;

- Да координира връзката с групите за задължително предучилищно образование в училищата и при необходимост предлага на директора да изиска служебно информацията и документите, отнасящи се до допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата, при наличие на такива;
- Да координира работата с институциите в системата на предучилищното и училищното образование и с други институции и организации, работещи с деца, по отношение предоставянето на обща и/или допълнителна подкрепа за личностно развитие на дете или ученик;
- Да координира предоставянето на методическа подкрепа от регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование, от Държавния логопедичен център, от център за специална образователна подкрепа и съдейства за провеждането на различни форми на обучение на педагогическите специалисти в детската градина или училището;
- Да организира и координира дейности и събития в училището за децата и учениците, за училищната и за родителската общност, насочени към промяна на нагласите и приемане на различието, както и към изява на дарбите на децата и учениците;
- След приключване на втория учебен срок на съответната учебна година изготвя и предоставя на педагогическия съвет обобщен доклад-анализ за състоянието на процеса на приобщаващото образование в училището. Докладът се предоставя и на началника на съответното регионално управление на образованието.

Общата подкрепа в ПГЧЕ „Васил Левски“ се осъществява от **екип, ръководен от координатора**, насочена е към **развитие на потенциала на всяко дете и ученик**. Тя включва:

- **екипна работа** между учителите и другите педагогически специалисти;
- **допълнително обучение по учебни предмети** при условията на този закон;
- **допълнителни модули** за деца, които не владеят български език;
- **допълнителни консултации** по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове;
- консултации по учебни предмети;
- **кариерно ориентиране** на учениците;
- **занимания по интереси**;
- **библотечно-информационно обслужване**;
- **грижа за здравето**;
- **поощряване с морални и материални награди**;
- дейности по **превенция на насилието** и преодоляване на проблемното поведение;
- **ранно оценяване на потребностите** и превенция на обучителните затруднения;
- **логопедична работа**.

Заниманията по интереси могат да се организират от ПГЧЕ „Васил Левски“ или от ОДК или други центрове за личностно развитие. И тази година продължава участието на учениците в заниманията по интереси. Промените в наредбите за приобщаващото образование и за финансирането на институциите, се организираха и функционират в съответствие с желанието на учениците и със съгласието на родителите в ПГЧЕ „Васил Левски“.

Кариерното ориентиране, провеждано от консултант от кариерен център също е част от общата подкрепа на учениците от първи до последния клас за училището. Във фокуса на работа

на психолога е акцентът към кариерното ориентиране. Провеждат се тренинги и консултация по отношение на професионалното планиране и визията за бъдещето на всеки ученик.

В ПГЧЕ „Васил Левски“ функционира училищна библиотека, която чрез осъществяване на различни дейности представлява част от общата подкрепа на децата и учениците. Описаните в ПУД морални и материални награди също са част от предоставяната от обща подкрепа.

## **1.2. Допълнителна подкрепа за личностно развитие**

Според чл. 187 (1) от ЗПУО допълнителната подкрепа за личностно развитие включва дейности като – работа с дете и ученик по конкретен случай; психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания; осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти; предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания; ресурсно подпомагане.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя на деца и ученици: със специални образователни потребности; в риск; с изяви дарби; с хронични заболявания. Видът и формите на обучение, както и конкретните дейности за допълнителната подкрепа за личностно развитие се определят с план за подкрепа на детето или ученика. Планът за подкрепа за децата и учениците по ал. 2, т. 1 определя и часовете за ресурсно подпомагане.

**Допълнителната подкрепа се осъществява въз основа на направена оценка на индивидуалните способности на определено дете или ученик от ПГЧЕ „Васил Левски“** Оценката на способностите се извършва от специално назначен екип от специалисти, съобразно необходимостта на детето и след това се потвърждава от Регионален център за подкрепа на приобщаващото образование. Учениците, за които може да се поиска оценка на способностите са от следните уязвими групи: деца със специални образователни потребности – в началото на учебната година .

**Екипът за подкрепа за личностно развитие** се създава със заповед на директора за определено дете или ученик по чл. 187, ал. 2. В състава на екипа за подкрепа за личностно развитие задължително се включва психолог или логопед. В екипа може да се включват и други специалисти, както и представители на органите за закрила на детето и на органите за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните. Екипът за подкрепа за личностно развитие работи съвместно с родителите, а при необходимост и с регионалните центрове за подкрепа за процеса на приобщаващото образование и/или с центровете за подкрепа за личностно развитие.

**Екипът за подкрепа за личностно развитие** идентифицира силните страни на детето или ученика, затрудненията, свързани с развитието, обучението и поведението му, както и причините за тяхното възникване;

- извършва оценка на индивидуалните потребности на детето или ученика;
- изготвя и реализира план за подкрепа;
- извършва наблюдение и оценка за развитие на всеки конкретен случай;

- изпълнява и други функции, предвидени в държавния образователен стандарт заприобщаващото образование.

**Допълнителната подкрепа се реализира чрез план за действие за всяко конкретно дете.** Родителите задължително се включват в плана за действие като активни участници в дейностите. Ако Регионалният център препоръча допълнителна подкрепа, но родителите откажат, ПГЧЕ „Васил Левски“ уведомява отдел „Закрила на детето“ към ССП по местоживееене на детето с цел да социалните служби да окажат съдействие и ако се налага помощ на родителите за осъзнаване на нуждите на детето.

**При наличие на три и повече деца/ученици в паралелка се осигурява помощник-учител за подпомагане работата на учителите.** Задълженията на помощник-учителите са разписани в Наредбата за приобщаващото образование.

**При необходимост се изработва индивидуална учебна програма по съответните учебни предмети** с цел по-лесното възприемане от ученика, а също се така се изготвя и индивидуален учебен план или учебен план за обучение в комбинирана форма на обучение. За ученици с изявиени дарби също се изработва индивидуален учебен план.

### 3. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ПРОГРАМАТА

Дейности	Срок	Отговорник	Забележка
Идентифициране на ученици, които имат необходимост от обща подкрепа	постоянен	педагогически съветник, логопед психолог	
Екипна работа на учителите от даден клас	постоянен	класни ръководител, учители	при необходимост
Определяне на координатор на екипа за оказване на подкрепа	до 01.10.	директор	
Награждаване на ученици	текущ	директор	при и по определен повод за поощрение
Представяне на дейности по интереси в училището	текущ	учители в ПИГ	
Представяте на дейностите по интереси на ОДК	До 15.09	представители на центровете	при проявен интерес от страна на центровете
Кариерно ориентиране и консултиране в класовете	текущ	Психолог, кариерен консултант	
Идентифициране на ученици със СОП	целогодишно	класни ръководител, учители, екип	

Дейности	Срок	Отговорник	Забележка
Оценка на потребностите на ученици със СОП	целогодишно	екип	не по-късно от 3 месеца след идентифициране на нуждата
Логопедична терапия, рехабилитация и консултации	целогодишно	логопед	
Психологическа подкрепа, психо-социална рехабилитация и консултации	целогодишно	психолог	
Превантивни мерки за недопускане отпадане от училище	целогодишно	директор, учители, психолог	
Организиране и провеждане на “Училище за родители“, вклщчително индивидуални консултации.	целогодишно	директор, екип	при желание от родителите
Стимулиране участието на деца с изявени дарби в състезания и олимпиади	целогодишно	учители	
Стимулиране участието на деца и ученици от различни етнически групи в състезания и олимпиади	целогодишно	учители	
Обучение на педагогически специалисти за работа в мултикултурна среда	по график, заложен в плана за квалификация	директор, председатели на МО	
<b>Благотворителни каузи „Доброто винаги намира кауза“</b>	<b>целогодишно</b>		

### ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

- Участие на всички заинтересовани страни в процеса на образователната интеграция.
- Успешно интегрирани деца и ученици в мултикултурна образователна среда.
- Повишен дял на учениците от етническите малцинства, завършили средно образование.
- Придобити знания, умения и компетентности за работа в мултикултурна образователна среда в подготовката на педагогическите специалисти.
- Осъществена квалификация на педагогически специалисти за работа в мултикултурна образователна среда.

### Индикатори за резултат

- дял от децата, подлежащи на задължително образование (от 14 до 16 години), обхванати в училище – по класове или по етапи;

- дял на отпадналите от училище за една учебна година;
- дял на завършилите средно образование ученици от етническите малцинства, продължили обучението си във висши учебни заведения
- дял на учителите, преминали обучение за работа в мултикултурна образователна среда;

## **ЗАКЛЮЧЕНИЕ**

ПГЧЕ „Васил Левски” е гимназия с богата история, с традиции в чуждоезиковото обучение, ползва се с добро име и авторитет сред обществеността на град Бургас. Възпитаници на училището заемат отговорни постове, правят успешна кариера и са влиятелни фигури в обществения живот на града и страната.

В ПГЧЕ „Васил Левски” се обучават мотивирани ученици, които са си поставили високи цели. Качеството на преподаване и естеството на изучаваните предмети, както и чуждо езиковото обучение предполагат сериозна предварителна подготовка, необходимо ниво на владеене на българския език и добри компетенции по останалите учебни дисциплини. До този момент в гимназията не са идентифицирани деца в риск от ранно напускане на училище. Контрол върху отсъствията и постоянен контакт между класните ръководители и родителите при допуснати отсъствия или нарушения на ПДГ от страна на учениците.

**Устойчивостта на програмата** ще се измерва чрез осигуряване на трайно и дългосрочно въздействие на постигнатите резултати. Институционална устойчивост:

### **Ефекти по отношение на целевите групи:**

- Успешното реализиране на програмата ще даде възможност за приобщаване на учениците от уязвимите групи на обществото и те ще могат да развият умения, знания и самочувствие за бъдеща социална, творческа и професионална реализация.
- Предоставянето на равен достъп до образование ще засили мотивацията за включване в образователния процес.
- Учениците с различна етническа принадлежност ще имат възможност да участват в общи дейности. Програмата осигурява контакти, приемственост, приятелство и взаимопомощ между учениците.
- Повишената информираност на родителите и придобитите нови знания ще им даде стимул да подкрепят и насърчават своите деца, ще ги превърне в активни партньори в училищния живот и образователния процес.
- Срок за изпълнение на програмата е учебната 2023/2024 година.
- Програмата се актуализира в началото на всяка учебна година и в случаи на значителни промени в организацията на работа в училището или на нормативните актове за основно образование.
- С програмата са запознати всички членове на колектива.